

Dnro KUUMA: 170 /2013

49 § MENEILLÄÄN OLEVAT KUUMA-KUNTIIN LIITTYVÄT SELVITYKSET

KUUMA-johtokunta 23.10.2013 / 49 §

Kuntien yhdistymisselvitykset

KUUMA-kunnat ovat vapaaehtoisesti ja oma-aloitteisesti mukana yhteensä kolmessa kuntien yhdistymisselvityksessä:

- Kirkkonummi ja Vihti selvittävät yhdistymistä ja yhteistyömahdollisuuksia Espoon ja Kauniaisten kanssa
- Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo ja Tuusula selvittävät enintään kahdeksan kunnan yhdistymistä
- Pornainen ja Sipoo ovat mukana myös Itä-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksessä.

Maan hallitus kannustaa kuntia etenemään itse käynnistämillään selvitysalueilla. Valtiovarainministeriö katsoo perustelluksi selvittää eri vaihtoehtoja kuntien itse käynnistämien selvitysten ulkopuolelle jääneiden Helsingin ja Vantaan osalta. Alueen kokonaisuuden varmistamiseksi VM esittää kunnille myös erityisen kuntajakoselvityksen käynnistämistä.

Erityisessä kuntajakoselvityksessä tarkasteltaisiin kuntaliitosvaihtoehtoja Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon ja Tuusulan kuntien välillä. Myös Vihdillä olisi mahdollisuus osallistua selvitykseen.

Metropolialueen erityiseen kuntajakoselvitykseen osallistuvia kuntia on pyydetty lausumaan selvityksestä 19.11.2013 mennessä.

Lainvalmistelu metropolihallinnosta

Kuntien yhdistymistä tavoittelevien selvitysten lisäksi valtiovarainministeriö on 4. lokakuuta 2013 asettanut työryhmän valmistelemaan lainsäädäntöä metropolihallinnosta. Metropolihallinnon päättävä elin tulisi olemaan vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinto hoitaisi muun muassa maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen sekä metropolialueen kilpailukykyyn liittyviä tehtäviä.

Asetettu työryhmä valmistelee ehdotukset muun muassa metropolihallinnon rahoituksen ja päätöksenteon järjestämisestä, metropolihallinnon tehtävistä sekä kuntien, valtion, muiden toimijoiden ja metropolihallinnon välisestä toimivallasta ja työnjaosta. Työryhmä tekee myös ehdotuksen metropolihallinnon aluerajauksista. Työssä otetaan huomioon alueen kuntarakenteen kehitys. Metropolihallinnon

tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen.

Metropolilakityöryhmän toimikausi päättyy 15.9.2014. Työryhmän antaa maaliskuussa 2014 väliraportin ainakin metropolin hallintomallia, tehtäviä ja rahoitusta koskevista alustavista ehdotuksistaan.

Puheenjohtajana ryhmässä toimii valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osaston osastopäällikkö Päivi Laajala. Työryhmässä ovat edustettuina eri ministeriöt. Työ toteutetaan vuorovaikutuksessa alueen kuntien sekä yhteistyöorganisaatioiden kanssa.

Kuntien yhdistymisselvitysten esittelyt ovat liitteinä 42A, 42B ja 42C.

Esitys: KUUMA-johtokunta päättää

- merkitä tiedoksi yhdistymisselvitykset, joissa KUUMA-kunnat ovat mukana
- käydä evästyskeskustelun liittyen metropolialueen erityiseen kuntajakoselvitykseen sekä metropolilain valmisteluun.

Päätös: KUUMA-johtokunta

- päätti merkitä tiedoksi yhdistymisselvitykset, joissa KUUMA-kunnat ovat mukana
- hyväksyä pöytäkirjan liitteenä 42D olevan lausunnon kuntarakennelain mukaisen erityisen kuntajakoselvityksen asettamisesta sekä metropolihallintoa koskevan lainsäädännön valmistelusta.

Otteen oikeaksi todistaa

Keravalla 15.11.2013 Paula Latvanen

**KUUMA-JOHTOKUNNAN LAUSUNTO
KUNTARAKENNELAIN MUKAISEN ERITYISEN KUNTAJAKOSELVITYKSEN ASETTAMISESTA SEKÄ
METROPOLIHALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN VALMISTELUSTA**

Tausta

Valtiovarainministeriö on kirjeellään 8.10.2013 pyytänyt Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkia sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kunnalta lausuntoa kuntarakennelain (1698/2009) 4 luvun mukaisen erityisen kuntajakoselvityksen asettamisesta.

Kuntarakennelain mukaan ministeriö voi määrätä toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen, jota varten ministeriö asettaa kyseessä olevia kuntia kuultuaan yhden tai useamman kuntajakoselvittäjän.

Lausunnot on pyydetty toimittamaan 19.11.2013 mennessä. Valtiovarainministeriö tulee lähettämään kunnille vielä erillisen lausuntopyynnön kuntajakoselvittäjistä. Lausuntopyynnön määräaika tulee olemaan sama, 19.11.2013.

KUUMA-johtokunnan lausunto

Aiemmat lausunnot

KUUMA-kuntien johtavat luottamushenkilöt ovat yhdessä päättäneet lausunnossaan 20.3.2012 kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvityksestä sekä lausunnossaan 22.5.2013 metropolialueen esiselvityksestä muun muassa, että kuntien pakkoliitoksia ei hyväksytä ja että metropolialueen esiselvityksessä esitetyt ehdotukset kuntajakoselvitysalueiksi eivät muodosta taloudellisesti, maankäytön, asumisen ja liikenteen järjestämisen kannalta taikka alue- ja väestörakenteeltaan toimivia kuntia eivätkä sovellu jo tällä hetkellä metropolialueen vahvojen peruskuntien osalta kuntarakennemuutosten ratkaisuksi. Maankäytön, asumisen ja liikenteen toteutusta metropolialueella tulee selvittää edelleen valtion ja Helsingin seudun kuntien kesken

Metropolialueen erityinen kuntajakoselvitys

Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen kokoinen alue kattaisi 8-9 kuntaa. Tällaisen suurkunnan talousarvio olisi yli kymmenen miljardin euron suuruinen. Työntekijöitä olisi lähes 100 000. Selvitysalueen kuntien yhdistämisen kertaluontoiset lisäkustannukset olisivat mittavat ja menot jäisivät pysyvästi korkeammiksi. Suurkunnan keskeisimpien tietojärjestelmien yhtenäistämisestä (asiakasjärjestelmät, toiminnanohjaus ja sähköiset työympäristöt) aiheutuvat kustannukset olisivat noin neljännesmiljardin. Kaupungeissa on myös useita satoja muita eri järjestelmiä. Näiden yhdistäminen tai korvaaminen olisi vähintään yhtä suuri ponnistus.

Muutos sitoisi voimavarat useiksi vuosiksi. Suurkunnan palkkatason harmonisoinnista aiheutuvat kustannukset merkitsisivät yli 100 miljoonan lisäkustannusta nykyiseen tasoon verrattuna. Kaiken kaikkiaan lisäkustannukset merkitsivät suurta nousupainetta esitetyn suurkunnan veroprosenttiin eivätkä pienennä kestävyysvajetta.

Lisäksi vastoin kuntien tahtoa tehdyt liitokset tai selvitykset eivät luottamuksen häviämisen takia ja kokemusten mukaan tuo juuri tuloksia, paranna tuottavuutta, turvaa palveluja, vaan pikemminkin heikentävät niitä.

Käynnissä olevat kuntien yhdistymisselvitykset

Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi ja Vihti sekä Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Mäntsälä, Pornainen, Sipoo ja Tuusula ovat itse käynnistäneet kuntarakennelain mukaiset yhdistymisselvitykset. Tämän lisäksi Pornainen ja Sipoo ovat mukana Itä-Uudenmaan seitsemän kunnan yhdistymisselvityksessä yhdessä Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän ja Porvoon kanssa.

Espoo-Kauniainen-Kirkkonummi-Vihti -selvityksen ensisijaisena tavoitteena on selvittää kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen turvaamiseksi sekä seudun kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden parantamiseksi. Lisäksi tavoitteena on hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti edistää toimenpiteitä julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi. Edelleen kuntarakennelaki velvoittaa selvittämään kuntien yhdistymisen edellytykset etuineen ja haittoineen sekä valmistelemaan selvityksen pohjalta mahdollinen kuntien yhteinen yhdistymisesitys.

Keski-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan selvitysten tavoitteena on aikaansaada esitys enintään kahdeksan kunnan yhdistymisestä sekä siihen liittyvä yhdistymissopimus. Selvitys pohjautuu laajaan valmisteluun ja tuo esille kuntien päätöksenteon pohjaksi kuntien yhdistymisellä saavutettavat edut ja haitat.

KUUMA-johtokunnan mielestä on myönteistä, että hallitus kannustaa kuntia etenemään itse käynnistämillään selvitysalueilla.

Johtopäätös

KUUMA-johtokunnan mielestä edellä mainittujen metropolialueen kuntien osalta ei tarvita metropolialueen erityistä kuntajakoselvitystä, koska kyseiset kunnat ovat jo vapaaehtoisesti aloittaneet kuntarakennelaissa tarkoitetun selvityksen tekemisen.

Valtionvarainministeriön esittämä laaja selvitysalue ei ole Kuntarakennelain 4 e §:ssä tarkoitetun selvityspäätöksen mukainen. Helsingin ja Vantaan jääminen edellä mainittujen vapaaehtoisten selvitysten ulkopuolelle, ei ole riittävä peruste erityisen kuntajakoselvityksen asettamiselle näin laajalle selvitysalueelle koskien yhdeksää kuntaa metropolialueen 14 kunnasta.

Jos valtio vastoin kuntien tahtoa käynnistää erityisen kuntajakoselvityksen, tulee Vihdin kunta sisällyttää siihen. Lisäksi valtion tulee huomioida, että edellä mainittujen kuntien resurssit on suunnattu kuntien itsensä käynnistämiin selvityksiin. Näin ollen mahdollisten valtion selvittäjien on hyödynnettävä kuntien itsensä käynnistämien selvitysten pohjalta saatua tietoa sekä aikataulutettava selvitystyönsä kuntien omien selvitysten mukaiseksi. Muu menettely edellä mainittujen selvitysten, muiden kuntarakennemuutostukseen liittyvien selvitysten sekä kuntien taloustilanteen perusteella on kohtuutonta.

Kuntien yhdistymisselvitysten valmistelu on kytköksissä metropolilain valmisteluun ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmisteluun. Ne otetaan kuntien omissa selvityksissä huomioon. Näin ollen metropolilain valmistelussa tulee varmistaa vuorovaikutus kaikkien Helsingin seudun kuntien kanssa. Lakia valmistelevan työryhmän tueksi tulee esimerkiksi perustaa 14 kuntajohtajasta muodostuva ryhmä.

Keravalla 23.10.2013

KUUMA-johtokunta